

VAN GERTJE NAAR HEC: EEN KWART-EEUW MET WIM SWERTS EN VANAS

December 1999. Het nieuwste nummer van het infoblad van het Stripgilde kondigt het afscheid van voorzitter Hec Leemans aan. “Een kapotte delco”, grapt Patrick Van Oppen op de cover, en hij voegt er meteen geruststellend aan toe dat “er nog een modelleke” beschikbaar is als vervanging. Dat “modelleke” is Wim Swerts die dan al zowat tien jaar de avonturen van *Samson & Gert* tekent. De overname van de voorzittershamer van het Stripgilde is niet het enige wat Hec en Wim — en bij uitbreiding Vanas (pseudoniem van Luc Van Asten) — verbindt. Hun carrières zullen de volgende kwarteeuw heel nauw samenlopen.

door Peter D’Herdt

VAN DE SCHOOLBANKEN NAAR JEAN-POL

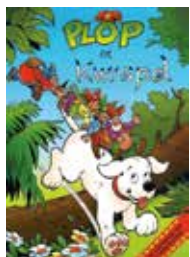
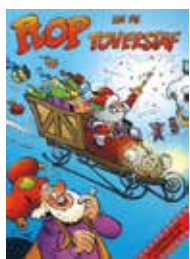
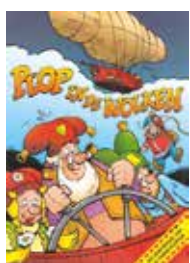
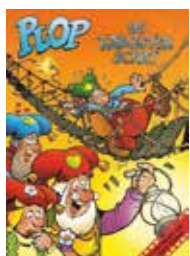
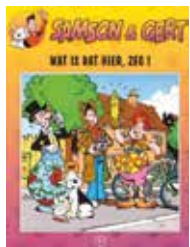
Wim Swerts is de jongste van vijf als hij op 19 april 1966 het levenslicht ziet in Tongeren. Zijn vader is vrederechter voor het kanton Tongeren-Borgloon, maakt in zijn vrije tijd olieverfschilderijen en schrijft en regisseert toneelstukken. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat ook zijn jongste zoon een creatief pad kiest. Wim heeft een passie voor zowel film — hij is een Steven Spielberg-fanaat — als strips en komt na zijn middelbare studie terecht aan het PHIKO (Provinciaal Hoger Instituut voor Kunstonderwijs) waar hij de richting Vrije Grafiek volgt. Hij leert op de studentenbanken en in de legendarische Hasseltse stripwinkel Wonderland de twee jaar oudere Luc Van Asten kennen. De twee kompanen zijn op de hogeschool zowat de enigen die in strips geïnteresseerd zijn. Hoewel die grafische uitingsvorm niet bepaald een belangrijke plaats in het curriculum inneemt, kan Swerts

toch zijn ei kwijt en hij studeert in 1990 met onderscheiding af.

Tijdens zijn laatste studiejaren publiceert hij enkele korte verhalen in verschillende tijdschriften. *Sjaakie* is een gagstripje à la *Biebel* van Marc Legendre, met een iets donkerder en filosofischer ondertoontje. Het verschijnt voor het eerst in een infokrantje dat wekelijks bij de inwoners van Tongeren terechtkomt. Wim stuurt een achttal stroken in, met de bedoeling er eentje per week te laten publiceren en zo al wat voorsprong te nemen. De redactie begrijpt het anders en publiceert de stroken allemaal in hetzelfde nummer. De avonturen van het ventje komen later nog terug in het Nederlandse stripblad *Striptuur*. In hetzelfde magazine komen ook twee versies van *Reynaert de Vos* à la Swerts. De tweede versie maakt Wim op scenario van zijn vader Raymond. Voor zijn tekenwerk zoekt Wim inspiratie bij Albert Uderzo.

Wim Swerts, Luc Van Asten en Hec Leemans op een signersessie in 2004.

Tussen 1993 en 2005 publiceren BMC Belgium en vanaf deel 12 Studio 100 drieëndertig stripalbums van Samson & Gert. Van Plop verschijnen tussen 2000 en 2004 slechts vier stripverhalen, alle naar de eerste vier bioscoopfilms.

Het leidt tot zeer dynamische en grappige antropomorfe dierenfiguren. Wim Swerts weet het dan nog niet, maar die ervaring zal gauw genoeg opnieuw van pas komen... Van de eerste stapjes in de stripwereld is het vooral *De Figurant* uit 1989 dat indruk maakt. Met het drie pagina's tellende verhaal, waarvoor niet toevallig Steven Spielberg een inspiratiebron vormt, neemt Swerts deel aan een striptekenwedstrijd. Hij wint niet: zijn strip wordt als "te professioneel" beschouwd om in aanmerking te komen als laureaat. Hij krijgt wel een aanmoedigingsprijs en het verhaaltje verschijnt eveneens in *Striptuur*. Swerts stuurt het ook in voor publicatie in *Jet*. Dat tweetalige tijdschriftje van Le Lombard, dan nog de uitgever van het weekblad *Kuifje*, profileert zich op dat moment als lanceerplatform voor jong talent. Het is Bob De Moor himself die Wim met het goede nieuws belt: het stripje wordt goedgekeurd voor publicatie, met de expliciete vraag om er nog een extra vierde pagina aan toe te voegen. Wim herwerkt het einde en tekent een bijkomende paginavullende pagina die sterk aan de sf-film *Close Encounters of the Third Kind* doet denken. Het resultaat, met de nieuwe titel *De Ruimte-vandalen*, verschijnt in *Jet* nummer 6, samen met een zelfportret en een korte bio. Andere opkomende talenten die in hetzelfde nummer staan, zijn Olivier Berlion en André Taymans.

Zijn eerste stapjes als striptekenaar en zijn eindwerk *Strip van de Sluier* leiden Wim Swerts naar het Stripgilde. Die is in 1978 opgericht op initiatief van Eddy Ryssack, Berck en Danny De Laet. Hec Leemans is voorzitter op het ogenblik dat Swerts op een mooie avond in 1989 voor het eerst naar een bijeenkomst in het Antwerpse Rivierenhof trekt. Natuurlijk met zijn werk onder de arm, klaar om een rondje te maken langs de grote Vlaamse tekenaars van dat moment. Het is als een The Voice van Vlaanderen avant la lettre: Wim laat zijn werk zien, de ervaren tekenaars zijn al dan niet meteen verkocht en kunnen hem eventueel begeleiden bij zijn volgende stappen of hem inlijven als assistent. In dit geval is het "coach" Jean-Pol die ogenblikkelijk overtuigd raakt, tot tevredenheid van Wim zelf, die diens werk uit *Zonneland* kent en bewondert. Voor Hec — die niet specifiek op zoek is — blijft Wim nog onder de radar. Merho vloekt daarentegen wel dat hij achter het net vist, herinnert Wim zich: "Toen ik hem mijn werk had getoond en aanbod om als assistent te beginnen afsloeg, gromde hij teleurgesteld: 'Dedju, Jean-Pol is mij weer voor geweest.'"¹

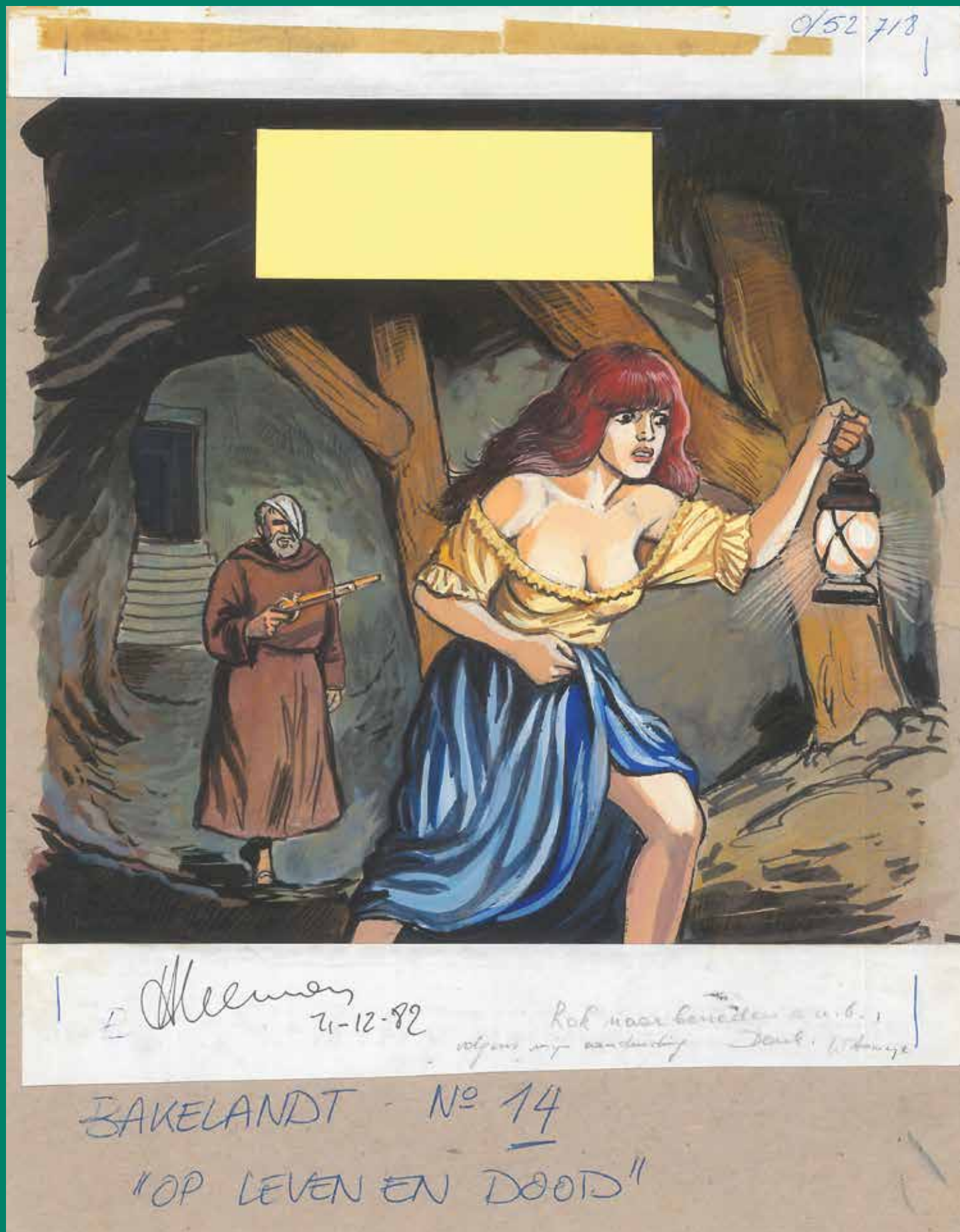
De bedoeling is dat Wim assistent van Jean-Pol zal worden voor *Kramikske*, maar dat is buiten een tv-fenomeen

gerekend. De pratende pluchen bearded collie Samson en zijn baasje Gert beginnen immers ook net dan aan hun televisieavontuur. Oorspronkelijk bedoeld als een meer feestelijke en speelse manier om de programma's op televisie aan te kondigen, zijn ze in korte tijd zo populair geworden dat ze in het najaar van 1990 al hun eigen televisieserie krijgen. En wie televisie zegt, zegt merchandising en andere nevenproducten. Geestelijke vaders Gert Verhulst, Hans Bourlon en Danny Verbiest willen het ijzer smeden terwijl het heet is. Verbiest denkt meteen aan Jean-Pol, met wie hij nog heeft samengewerkt in het legendarische knutselprogramma op televisie, *Kameleon*. En Jean-Pol kent op zijn beurt een veelbelovende tekenaar: Wim Swerts. Is ook meteen van de partij: oude schoolmakker Luc Van Asten, die zich het tekenaarspseudoniem Vanas aanmeet, dat zowel een samentrekking van zijn naam is als een verwijzing naar As, de Limburgse gemeente waar hij in 1964 is geboren. Wim Swerts houdt het op zijn eigen naam, of toch tenminste voor zijn stripwerk. Zijn "serieuzere" schilderijen ondertekent hij met Deswaerts, naar de etymologische oorsprong van zijn naam: van de waard, de herbergier. Wim en Luc, alias Deswaerts en Vanas, zullen hun lot vanaf dan quasi permanent aan elkaar verbinden. De introverte Luc treedt wat minder in het voetlicht, de sympathieke babbelaar Wim is daardoor de voornaamste spreekbuis.

VAN SAMSON NAAR AMBIONIX

Wim ontwerpt het figuurtje van Samson voor merchandise en boekjes — op tekst van Danny Verbiest — die op de markt komen onder de vleugels van BMC, een bedrijfje dat instaat voor alle nevenproducten rond *Samson & Gert*. Hij zal later ook betrokken zijn bij het ontwerp van andere Studio 100-figuren zoals *Kabouter Plop*, *Piet Piraat* en *Big & Betsy*. In 1993 verschijnt het eerste *Samson & Gert*-album: *Wat Is dat Hier, Zeg!* Het is in dezelfde periode dat Wim Swerts op vraag van acteur Paul Ricour een proefpagina maakt voor nog een andere mediastrip: *Postbus X*. Die televisieserie is begin de jaren 1990 de opvolger van de legendarische detectivereeks *Merlina*. Op de proefpagina maken de belangrijkste hoofdpersonages hun opwachting. Naast Policarpus Tack, op televisie gespeeld door Ricour, zijn dat fotografe Jessie Kumps (personage van Veerle Eyckermans), reporter Felix Haantjes (door Ludo Hellinx) en juffrouw Adèle Pluym. Die laatste is de hoofdredactrice van de krant en wordt op televisie vertolkt door... Loes Van den Heuvel, die later de rol van Carmen Waterslaeghers in *F.C. De Kampioenen* op zich zal nemen.

Op deze en de volgende pagina's vind je reproducties van originelen, dédicaces, coverstudies en storyboardtekeningen.

DE ALLERBESTE VIJANDEN: FRANKRIJK EN OOSTENRIJK IN DE NAPOLEONTISCHE TIJD

In de vijftiende eeuw bedenkt de Habsburgse keizer Frederik III (1415-1493) een nieuw devies voor zijn rijk. Het is een anagram dat lekker bekt door de opeenvolging van alle klinkers van het alfabet, A.E.I.O.U., wat staat voor “Austria est imperare orbi universo”. Deze Latijnse spreuk, die zoveel betekent als “het behoort Oostenrijk toe om te heersen over heel de wereld”, is het motto voor zijn buitenlandse politiek en zorgt voor tal van militaire conflicten. Heel vaak haalt Oostenrijk de bovenhand in die conflicten, maar in de achttiende eeuw is er een ander land dat minstens even ambitieus is: Frankrijk. En wanneer beide kemphanen met elkaar vechten, is het kleine Belgische kuiken daar het slachtoffer van. Het is dus geen wonder dat de confrontatie tussen beide grootmachten een invloed heeft op de avonturen van Bakelandt.

door Bert Gevaert

Detail uit het portret van keizer Jozef II door de Brugse schilderes Gertrude Cornélie Marie de Pélichy (1743-1825) (Stadhuis Brugge, 1784).

VERLICHT DESPOOT VERDUISTERT ONZE STREKEN

Wanneer onze beruchte brigand in januari 1774 het levenslicht ziet, zijn onze streken een deel van het Heilige Roomse Rijk waar de Oostenrijkse Habsburgers de boventoon voeren. Keizer Jozef II (1741-1790) is er sinds 1765 aan de macht, hoewel hij aanvankelijk sterk onder de invloed stond van zijn moeder Maria Theresia (1717-1780). Zij is het die de touwtjes van de macht stevig in handen houdt en alle belangrijke beslissingen neemt. Vanaf haar dood kan Jozef zijn eigen zin doen en vanuit zijn filosofische overtuigingen heeft hij alleen maar goede bedoelingen voor zijn onderdanen. Zo kondigt hij in 1781 het Tolerantie-edict af waardoor joden en protestanten hun religie mogen uitoefenen, hoewel de katholieke godsdienst de belangrijkste godsdienst blijft en dus voorrechten heeft op de andere twee religies. Jozef voert het burgerlijk huwelijk in, waardoor de greep van de overheid op de burgers groter wordt. Jozef schaft “nutteloze” kloosters af en vervangt die door één “Confrerie van werkzame naastenliefde”.

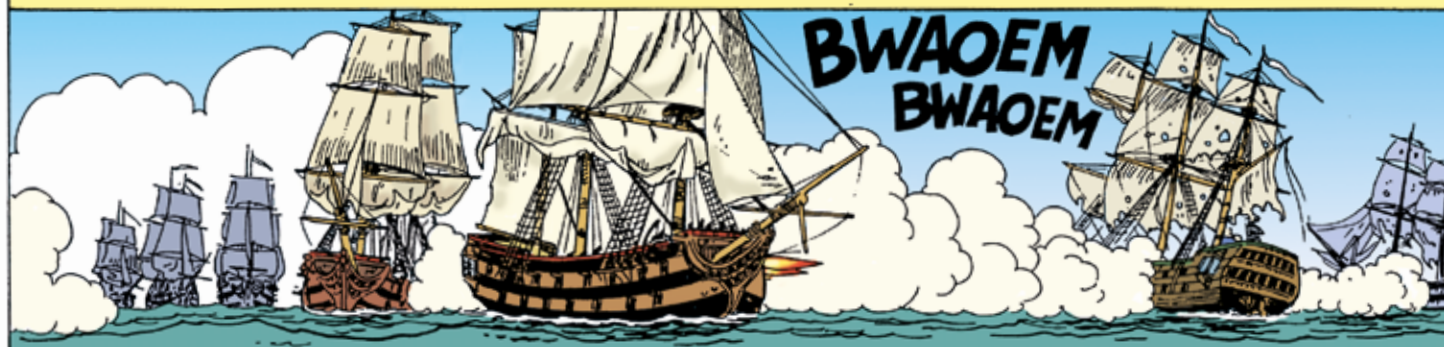
Daarnaast versobert hij religieuze processies en bemoeit hij zich zelfs met de gewaden van de priesters en het aantal kaarsen dat men mag gebruiken op het altaar. Hij bepaalt dat mensen moeten begraven worden buiten de stad en liefst in herbruikbare kisten.

Al die goedbedoelde religieuze hervormingen leveren Jozef de spotnaam Keizer Koster op en men zou bijna vergeten dat de man naast zijn “jozefistische” hervormingen ook de schoolplicht heeft ingevoerd in onze streken, net in het geboortjaar van Bakelandt.

OP 27 AUGUSTUS 1799 VERSCHIJNT VOOR DE KUST VAN CALLANDSOOG EN HUISDUINEN EEN ENGELS EXPEDITIE-LEGER, BESTAANDE UIT 10 GROTE OORLOGSBODEMS, 7 FREGATTEN, 25 KLEINERE GEVECHTSSVAARTUIGEN EN 114 TRANSPORTSCHEPEN... AAN BOORD BEVINDEN ZICH RUIM 12.000 BRITTEN, KLAAR OM AAN LAND TE GAAN... NAAST DE BRITSE VLAG, VOEREN DE SCHEPEN OOK DE VLAG VAN ORANJE IN DE MAST... DE BRITTEN WILLEN DE BATAAFSE REPUBLIEK, DIE SINDS 1795 BESTAAT ALS VAZALSTAAT VAN FRANKRIJK, OMVERWERPEN EN HET GEZAG VAN DE STADHOUDER VAN ORANJE, WILLEM V, HERSTELLEN...

DE HOLLANDSE VLOOT VERMAG NIETS TEGEN DE ENGELSE OVERMACHT EN WORDT IN DE PAN GEHAKT...

DUIZENDEN BRITSE SOLDATEN STORMEN AAN LAND EN VEROVEREN EEN STEVIG BRUGGENHOOFD IN DE DUINEN...

DE SOLDATEN VAN GENERAAL DAENDELS, OPPERBEVELHEBBER VAN DE HOLLANDSE TROEPEN, MOETEN SNEL DE AFTOCHT BLAZEN...

OVER EEN PAAR DAGEN RUKKEN WE OP
NAAR ALKMAAR EN DAARNA NAAR
AMSTERDAM ...

GOED...
MIJN MANNEN
EN IK GAAN
AAN LAND,
ADMIRAAL ...

ZOALS U WENST, MILADY... (*)
MAAR IK DENK DAT HET NOG
TE VROEG IS OM ...

IK MOET NAAR HET ZUIDEN OM
DE TROEPENBEWEGINGEN VAN
DE FRANSSEN TE VOLGEN,
ADMIRAAL !

(*) LEES: "EEN WAPEN VOOR EIRE", "DE GEVANGENEN VAN DE TOWER", ENZ.

WEES ERVAN OVERTUIGD DAT DE
FRANSSEN VERSTERKING ZULLEN
STUREN... HET HOLLANDSE
LEGER STELT NIETS VOOR,
MAAR DE FRANSSEN MOET U
NIET ONDERSCHATTEN ...

VERY WELL ... IK LAAT EEN
SLOEP UITZETTEN ...

IK HEB BOVENDIEN
NOG EEN REKENING
TE VEREFFENEN MET
EEN BEPAALDE VLAAMSE
ROVERSHOOFDMAN ...

OP DE VLUCHT VOOR HET OORLOGSGEWELD TREKKEN DUIZENDEN
VLUCHTELINGEN NAAR HET ZUIDEN ...

MIJN MAN ... GEDOOD DOOR
DE ENGELSEN ... IK HEB
NIEMAND MEER ... ALLEEN
TOONTJE NOG ...

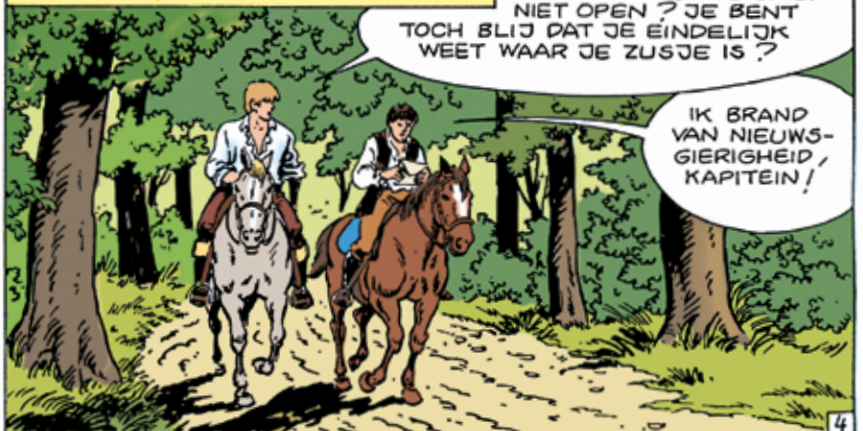

IK MOET HEM EEN BRIEF SCHRIJVEN ...
HIJ MOET ME HELPEN !

INTUSSEN, IN HET VRIJBOSS ...

WEL ? MAAK JE JE BRIEF
NIET OPEN ? JE BENT
TOCH BLIJ DAT JE EINDELIJK
WEET WAAR JE ZUSJE IS ?

IK BRAND
VAN NIEUWS-
GIERIGHEID,
KAPITEIN !

ZE MAAKT HET GOED, KAPITEIN... ZE IS ERG GELUKKIG, DAAR IN HET NOORDEN... HAAR NIEUWE HOLLANDSE MAN ZORGT GOED VOOR HAAR... DAAR BEN IK BLIJ OM... ZE HEEFT ZOVEEL TEGENSLAG GEKEND... (*)

(*) LEES ALBUM 6: "HET BEEST VAN GITS."

DANKZIJ DE BRIEVEN DIE ZE NAAR TANTE GERDA IN MARKE STUURT, KAN IK NU CONTACT MET HAAR BEWAREN...

ZE VRAAGT WANNEER WE HAAR EENS KOMEN OPZOEKEN, KAPITEIN...

OOIT... NOORD-HOLLAND IS NIET NAAST DE DEUR!

TWEE WEKEN LATER, OP HET HOOGKWARTIER...

ER IS EEN NIEUWE BRIEF VAN MIETJE, ZITA!

MAAK OPEN, TOONTJE!

WEL?

IK... ZE... ZE IS MOETEN VLUCHTEN VOOR HET OORLOGSGEWELD! ENGELSE TROEPEN ZIJN NOORD-HOLLAND BINNENGEVALLEN... HAAR MAN IS DOOD! VERSCHRIKKELIJK...!

ZE BEVINDT ZICH NU MET EEN AANTAL VLUCHTELINGEN OP HET EILAND WALCHEREN, WAAR ZE NIET MEER WEG KAN! GEEN ENKELE VISSER DURFT DE WESTERSCHDELDE OVERSTEKEN, UIT VREES VOOR DE ENGELSE SCHEPEN!

KAPITEIN! WE MOETEN HAAR HELPEN! WE GAAN HAAR HALEN!

RUSTIG, TOONTJE...
RUSTIG!

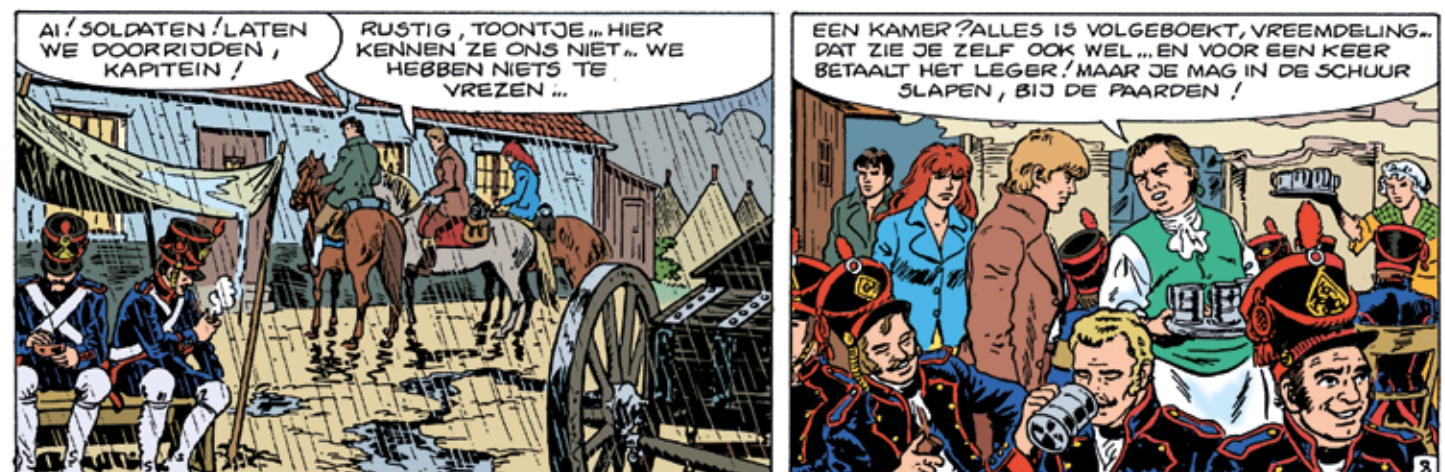
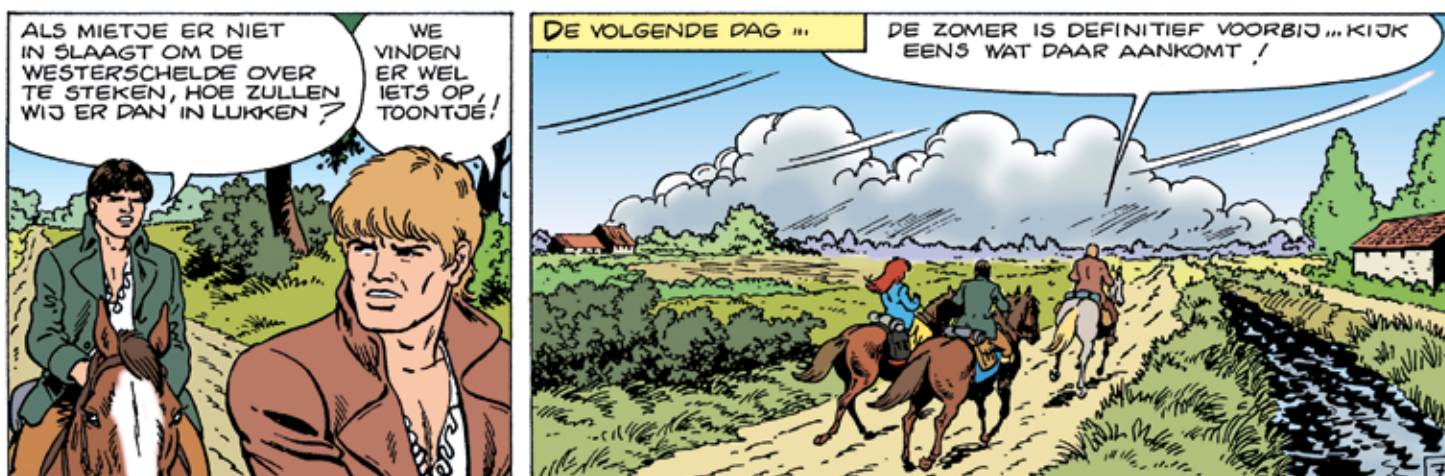
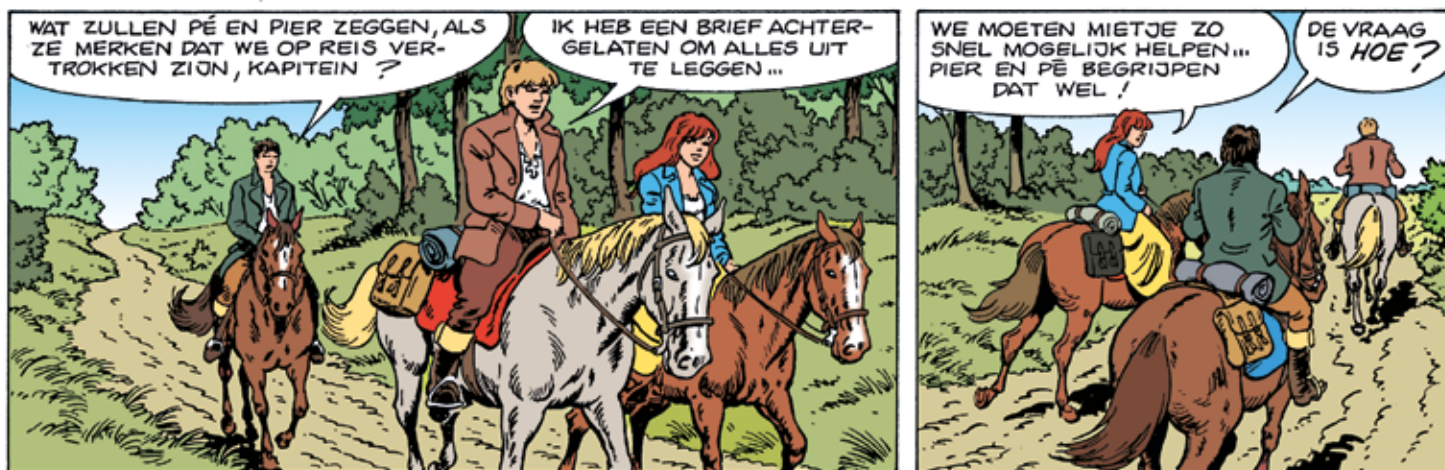
ALS ER OORLOG IS IN HET NOORDEN, ZIJN ER ZEKER FRANSE TROEPEN OP WEG NAAR HOLLAND... DAT ZAL DE REIS NIET MAKKELIJK MAKEN...

MAAR WE KUNNEN MIETJE NIET AAN HAAR LOT OVERLATEN! WE VERTREKKEN ONMIDDELLIJK!

IK GA MEE!

LAAT DIE MENSEN AANSCHUIVEN AAN TAFEL, WAARD... WIJ MAKEN WEL PLAATS !

BEDANKT, KAPITEIN ! WE STERVEN VAN DE HONGER !

VANWAAR AL DIE DRUKTE, KAPITEIN ? HEEFT HET TE MAKEN MET DE OORLOG DIE IN DE BATAAFSE REPUBLIEK UITGEBROKEN IS ?

ET COMMENT / WAREN DIE SMERIGE ENGELSEN MAAR OP HUN EILAND GEBLEVEN, CITOYEN !

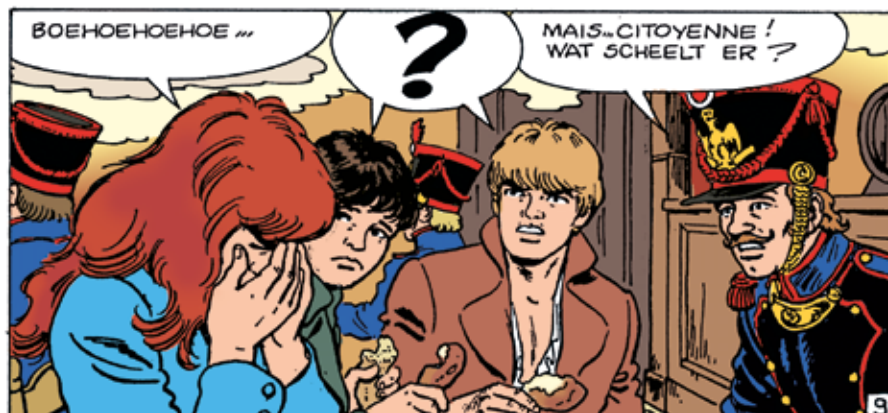

MIJN JONGENS LOPEN NIET WARM OM TE GAAN VECHTEN, GELOOF ME ! WE WORDEN NAAR WALCHEREN GESTUURD OM VAN DAARUIT NAAR HET NOORDEN TE TREKKEN !

WALCHEREN ? MAAR HOE GERAAKT U OVER DE WESTERSCHELDE ?

ER ZOU EEN SCHIP OP ONS WACHTEN, ERGENS HALVERWEGE TUSSEN BRESKENS EN TERNEUZEN... IK HOOP MAAR DAT ALLES GOED GAAT, WANT DE ENGELSEN PATROUILLEREN MET HUN SCHEPEN VOOR DE HOLLANDSE KUST...

BOEHOEHOEHOE...

?

MAIS...CITOYENNE ! WAT SCHEELT ER ?

...HET...HET IS VRESELIJK, KAPITEIN... MIJN ARME MOEDER IS STERVENDE... ZE WOONT OP WALCHEREN EN IK WEET NIET HOE MIJN MAN, MIJN ZOON EN IK ER OOI OP TIJD KUNNEN GERAKEN ! DOOR DIE VRESELIJKE OORLOG WAAGT NIEMAND NOG DE OVERTOCHT !

SCHITTEREND, ZITA !... DIE MILITAIR SCHIJNT DAT VERHAALTJE TE GELOVEN...

MAIS...MA CHÈRE DAME... WAT U MIJ VERTELT IS BIJZONDER TRIESTIG ! VOYONS... IK KAN ZEKER IETS VOOR U DOEN ! ZOU U ACCEPTEREN OM DE OVERTOCHT TE MAKEN AAN BOORD VAN ONS TROEPENSCHIP ?

OH ! KAPITEIN ! ZOU DAT KUNNEN ? U BENT EEN ENGEL !

BEDANKT, KAPITEIN ! IN NAAM VAN MIJN ARME MOEDER !

OH, MADAME...

DAT WAS EEN MOOI STUKJE TONEEL, ZITA ! DIE KAPITEIN WAS HELEMAAL OVERTUIGD ! HOE BEN JE OP HET IDEE GEKOMEN ?

HÉHÉ ! SOMS HEB IK WEL EENS EEN GENIALE INVAL ! ONDER DE WOL NU... HET ZAL WEER GAUW DAG ZIJN...